

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання розрахунково-графічного завдання
з навчальної дисципліни

«ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

*(для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 073 – Менеджмент)*

Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічного завдання з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 – Менеджмент) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. Н. Є. Лелюк, С. С. Родченко – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 35 с.

Укладачі: канд. екон. наук, доц. каф. Н. Є. Лелюк

канд. екон. наук, ст. викл. С. С. Родченко

Рецензент

Ю. І. Мізік, кандидат економічних наук, доцент Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту,
протокол № 1 від 30.08. 2020.*

Зміст

1 Мета, завдання та результати вивчення дисципліни.....	4
2 Зміст дисципліни.....	5
3 Завдання й методичні рекомендації до виконання РГЗ.....	15
4 Методичні рекомендації щодо розрахування типових задач.....	20
Список рекомендованих джерел.....	29
Додатки.....	31

1 МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування у майбутніх фахівців з менеджменту сучасного економічного мислення та системи знань щодо загальних закономірностей розвитку сучасних фінансових і грошово-кредитних відносин суспільства.

Основними **завданнями** дисципліни є з'ясування:

- закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів господарювання і населення;
- шляхів використання закономірностей у сфері фінансових відносин у практиці фінансової роботи;
- роль фінансів у забезпеченні економічного зростання суб'єктів ринкових відносин;
- тенденції розвитку національного та міжнародного фінансового ринку;
- закономірностей грошового та кредитного обігу в умовах ринкового господарства;
- принципів і форм організації сучасної грошово-кредитної системи;
- особливостей вітчизняної та зарубіжних ринкових моделей грошей і кредиту,
- характеристики ринку позичкових капіталів, грошового обігу, банків та банківської діяльності;
- функціонування спеціалізованих небанківських інститутів;
- організації міжнародних грошово-кредитних відносин;
- сутності методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- суть та функції фінансів, грошей, кредиту;
- склад фінансової, грошової системи та фінансового механізму;
- структуру податкової та бюджетної систем, фінансового ринку, грошової маси;
- джерела формування фінансових ресурсів держави, підприємств та домогосподарств;
- основні форми та показники вимірювання інфляції;
- форми та види кредиту; призначення та функції центрального банку, комерційних банків та спеціалізованих кредитно-фінансових установ.

вміти:

- вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах, фінансової системи;
- аналізувати поточну ситуацію на вітчизняному та зарубіжному фінансовому ринку;
- прогнозувати майбутній розвиток фінансових відносин;
- обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних виробничих завдань фінансового характеру тощо.

2 ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1 «Гроші і кредит»

Тема 1 Сутність та функції грошей

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей.

Суть грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Портфельний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма прояву суспільних відносин. Специфіка прояву суті грошей у різних економічних системах. Гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Форми грошей та їх еволюція. Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини та механізм демонетизації золота, ідеальні форми грошей та їх кредитна природа. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Різновиди сучасних кредитних грошей. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей. Електронні гроші.

Вартість грошей. Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей при різних їх формах. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість, зберігання грошей та процент.

Функції грошей. Поняття функції та її еволюція. Функція міри вартості, її суті, сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів.

Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція.

Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання як світових грошей національних та колективних валют. Взаємозв'язок функцій грошей. Вплив на функції грошей зміни їх вартості.

Роль грошей у системі суспільного відтворення. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні й соціальні процеси. Грошове середовище як фактор впливу на матеріальні інтереси та виробничу активність економічних суб'єктів. Вплив зміни кількості грошей на макро- та мікроекономічні процеси.

Гроші як інструмент регулювання економіки. Зміна впливу кількісних параметрів грошей на економіку на коротко- та довгострокових, інтервалах. Роль грошей у розвитку міжнародних Інтеграційних процесів. Еволюція ролі грошей в економіці України.

Тема 2 Грошовий оборот і грошові потоки

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Сукупний грошовий оборот і оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Основні суб'єкти грошового обороту: фірми, сімейні господарства, державні структури, фінансові посередники. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.

Економічна основа та загальна схема сукупного грошового обороту. Структура сукупного грошового обороту. Грошовий обіг. Фіскально-бюджетний оборот. Кредитний оборот. Фінансовий оборот.

Основні сфери грошового обороту. Безготівковий грошовий оборот. Готівковий грошовий оборот. Співвідношення між безготівковим і готівковим грошовим оборотом та подальша його тенденція. Канали надходження грошей та їх вилучення з грошового обороту.

Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту. Характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Структура грошових потоків. Грошові потоки припливу та грошові потоки відпливу. Механізм балансування грошових потоків.

Грошова маса та основні форми її існування. Агрегатний метод класифікації функціональних форм грошей. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Особливості побудови показників грошової маси в Україні.

Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Основні шляхи та показники інтенсифікації руху грошей у сфері обігу та платежів. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту. Механізм поповнення маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Грошовий мультиплікатор. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий оборот: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, їх суть та характеристика.

Тема 3 Грошовий ринок та грошові системи

Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Суть грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак – попиту, пропозиції, ціни.

Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування.

Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей (монетарний ринок). Ринок капіталів. Суб'єкти грошового ринку. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.

Попит на гроші. Теоретичні моделі попиту на гроші. Основні мотиви (джерела) сукупного попиту на гроші: попит на гроші для трансакцій і попит на гроші як на активи. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Номінальний та реальний попит на гроші.

Пропозиція грошей. Загальні теоретичні положення пропозиції грошей. Механізм формування пропозиції грошей. Грошова база. Банківські резерви. Грошовий мультиплікатор. Роль кредитної системи у формуванні пропозиції грошей. Банкнотна та депозитна емісія.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку. Рівноважна процентна ставка.

Поняття грошової системи. Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем. Призначення та місце грошової системи в економічній системі країни.

Вплив національних та історичних традицій на зміст елементів грошової системи.

Елементи грошової системи та їх характеристика. Національно-державна обумовленість і призначення грошової системи.

Склад грошової системи. Система безготівкових розрахунків. Система готівкового обігу. Валютна система.

Основні типи грошових систем. їх еволюція. Саморегульовані грошові системи та їх історичні форми. Біметалізм (система паралельних валют, система подвійної валюти, система «кульгаючої» валюти). Монометалізм (золотомонетний стандарт, золотозлитковий стандарт, золотодевізний стандарт). Регульовані грошові системи. Система паперово-грошового обігу. Система природного (кредитного) обігу. Неринкові та ринкові грошові системи. Відкриті і закриті грошові системи.

Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи та інструменти регулювання грошової системи.

Становлення й розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні: запровадження тимчасової валюти, паралельний

обіг купоно-карбованця та рубля, процес стабілізації тимчасової валюти. Випуск постійної валюти – гривні.

Загальна характеристика грошових систем зарубіжних країн. Грошова система ЄС.

Тема 4 Інфляція та грошові реформи

Суть інфляції. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість і життєвий рівень. Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу. Інфляція та дефляція.

Основні форми інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція, відкрита та закрита інфляція. Класичні, монетарні та загальноекономічні чинники інфляції. Інфляція попиту. Фіскальна інфляція. Інфляція витрат. Імпортна інфляція.

Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Дефляційна політика (регулювання попиту). Політика доходів.

Соціально-економічні наслідки інфляції.

Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери.

Особливості інфляційного процесу в Україні.

Грошові реформи: поняття та цілі. Стабілізація грошей як основна ціль реформи. Грошові реформи як радикальні заходи негативних соціально-економічних наслідків інфляції,

Класифікація грошових реформ. Становлення нової грошової системи. Часткова зміна грошової системи. Проведення спеціальних стабілізаційних заходів. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація.

Основні моделі грошових реформ. Грошові реформи формального типу. Грошові реформи конфіскаційного типу. Реформи паралельного (консервативного) типу.

Особливості здійснення грошових реформ в окремих країнах. Характеристика основних грошових реформ, здійснених в Україні.

Змістовний модуль 2 «Кредит»

Тема 5 Кредит та кредитні системи у ринковій економіці

Загальні передумови формування кредитних відносин, Еволюція кредитних відносин. Методи перерозподілу коштів у процесі відтворення. Теорії кредиту. Основні положення натуралістичної теорії кредиту. Основні положення капіталотворчої теорії кредиту.

Необхідність та суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі.

Кредит як форма суспільних відносин. Основні функції кредиту. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин.

Ознаки кредиту в ринковій економіці. Позичковий капітал та кредит. Позичковий капітал як форма грошового капіталу. Основні ознаки позичкового капіталу. Ринок позичкових капіталів.

Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: комерційного, споживчого, державного, міжнародного, банківського.

Банківський кредит. Класифікація банківських кредитів. Принципи та методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування. Форми забезпечення та страхування банківських кредитів. Характеристика окремих видів банківського кредиту.

Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення, Кредитні відносини та інфляція. Процент за кредит. Суть процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процентний ризик. Процент в умовах інфляції.

Специфіка становлення кредитних відносин в окремих країнах. Кредитні відносини в ЄС. Історичний розвиток кредитних відносин в Україні. Проблеми реалізації позитивних функцій кредиту в сучасних умовах розвитку України.

Поняття кредитної системи. Об'єктивні економічні умови формування кредитної системи. Основні етапи розвитку кредитної системи, Принципи побудови кредитної системи. Роль та місце кредитної системи в сучасному економічному просторі, Кредитна система як елемент інфраструктури грошового ринку. Основні типи кредитних систем. Структура кредитної системи. Загальна характеристика основних структурних елементів кредитної системи.

Банківська система. Функції банківської системи. Основи організації банківської системи (принципи побудови, цілі, механізм функціонування). Емісійні банки. Неемісійні банки.

Парабанківська система. Небанківські фінансово-кредитні установи (спеціалізовані кредитно-фінансові інститути), їх відмінності від банків, економічне призначення, види, функції, роль. Поштово-ощадна система. Інфраструктура кредитної системи.

Стійкість кредитної системи. Поняття та значення стійкості кредитної системи. Механізм забезпечення стійкості кредитної системи.

Специфіка функціонування кредитних систем окремих країн. Кредитна система ЄС. Становлення й розвиток кредитної системи України.

Тема 6 Центральний банк та його роль в економіці

Центральний банк – орган державного грошово-кредитного регулювання економіки.

Історичні аспекти організації центральних банків. Сучасні організаційно-правові форми центральних банків. Незалежність центральних банків. Особливості взаємовідносин центральних банків з виконавчою владою. Особливості функціонування СЦБ.

Функції центрального банку. Емісія готівки та організація грошового обігу. Функція банку банків. Функція банку уряду. Реалізація грошово-кредитної політики.

Грошово-кредитна політика центрального банку – суть, стратегічні цілі, проміжні й тактичні завдання, інструменти грошово-кредитного регулювання. Основні типи грошово-кредитної політики: рестрикційна та експансіоністська. Загальні методи реалізації грошово-кредитної політики. Політика облікової ставки. Операції на відкритому ринку. Політика обов'язкових резервів. Політика рефінансування. Селективні способи реалізації грошово-кредитної політики. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту.

Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку. Організаційна і функціональна структура НБУ. Повноваження Правління НБУ. Основні напрями діяльності НБУ. Грошово-кредитна політика НБУ. Банківський нагляд. Формування інформаційної системи. Пасивні та активні операції НБУ.

Тема 7 Комерційні банки як основна ланка кредитної системи

Суть і призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі. Класифікація комерційних банків.

Організаційна та функціональна структура комерційного банку. Збори акціонерів (учасників) банку. Рада банку. Правління банку. Ревізійна комісія банку. Структурні підрозділи банку. Основні показники діяльності комерційних банків.

Загальна характеристика банківських операцій.

Пасивні банківські операції. Банківські ресурси та їхня структура. Власний капітал банку та його основні функції. Статутний фонд. Резервний фонд. Нерозподілений прибуток.

Залучені кошти. Депозити та їх основні види. Депозити до запитання. Строкові депозити. Ощадні депозити. Недепозитні джерела залучення коштів.

Активні операції комерційних банків. Основні види активів. Кредитні операції. їх сутність і призначення. Інвестиційні операції та їх види. Інвестиційний портфель та інвестиційна політика комерційного банку.

Суть комісійно-посередницьких банківських операцій. Розрахункові операції. Касові операції. Валютні операції. Консультаційні та інші послуги.

Особливості регулювання банківської діяльності в сучасних умовах.

Тема 8 Валютні системи та міжнародні розрахунки

Поняття валюти. Призначення та сфера використання валюти. Види валюти: національна, іноземна, колективна.

Валютний ринок: суть та основи функціонування. Валютні операції. Види валютних операцій. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Валютні ризики і методи валютного страхування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку.

Котирування валют. Валютний курс, його функції. Суть, основи формування та види валютного курсу. Поняття, значення і механізм забезпечення конвертованості валюти. Порядок визначення валютних курсів.

Валютне регулювання: суть і необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. Регламентація статусу валюти та порядок здійснення операцій з нею (правила купівлі-продажу, ввозу-вивозу, використання валютної виручки, здійснення валютних платежів, нагромадження золотовалютних запасів тощо). Платіжний баланс у механізмі валютного регулювання. Золотовалютні запаси в системі валютного регулювання. Режим валютного курсу в Україні.

Валютні системи; поняття, структура, призначення. Види валютних систем: національні, регіональні, світові. Основні елементи національної валютної системи. Розвиток валютної системи України.

Змістовий модуль 3 «Загальнотеоретичні основи фінансів. Сфери та ланки фінансової системи»

Тема 9 Сутність та функції фінансів

Предмет науки про фінанси. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, характерні риси та суспільне призначення. Мікро- і макрорівні вивчення фінансів.

Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.

Фінанси, особливості їх функціонування – економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави. Відбиття специфіки товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки на фінансових відносинах.

Функції фінансів: розподільча, контрольна, регулююча. Прояви розподільчої функції фінансів у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту.

Сутність контрольної функції фінансів, її реалізація в організації контролю за розподілом і цільовим використанням грошових фондів.

Сутність та значення регулюючої функції фінансів у стимулюванні (дестимулюванні) соціально-економічних процесів у суспільстві.

Сутність і джерела формування фінансових ресурсів. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси. Фінансові ресурси держави, підприємств і населення.

Тема 10 Фінансова система та фінансовий механізм

Поняття фінансової системи. Фінансова система як об'єкт управління. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою. Сфери та ланки фінансових відносин, їх взаємозв'язки.

Державні фінанси як провідна складова централізованих фінансів суспільства. Державні фінанси та їх ланки: державний бюджет і місцеві бюджети, державні цільові фонди: фінанси державного сектора економіки, державний кредит, резервні та страхові фонди органів державної влади.

Фінанси суб'єктів господарювання та їх роль у розвитку національної фінансової системи. Складові фінансів суб'єктів господарювання: фінанси комерційних підприємств і організацій, фінанси некомерційних підприємств та організацій.

Фінансовий ринок як складова фінансової системи держави. Структурні складові фінансового ринку: ринок грошей, ринок кредитних ресурсів, ринок цінних паперів, ринок фінансових послуг.

Роль міжнародних фінансів у розвитку інших складових фінансової системи держави.

Фінансова політика – складова частина економічної і соціальної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики, Стратегія й тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Поняття про управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Органи управління фінансами та їхні функції.

Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів. Зведений фінансовий баланс держави. Зміст фінансового планування під час трансформаційних зрушень.

Фінансовий контроль. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю. Органи, що здійснюють фінансовий контроль.

Фінансове право. Правове регулювання фінансових відносин. Розвиток фінансовою законодавства в Україні.

Тема 11 Податки і податкова система

Суть і функції податків. Характерні риси податків, відрахувань і платежів. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Елементи податку. Елементи системи оподаткування. Принципи оподаткування. Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і методи її побудови. Структурна побудова податкової системи. Податкова система України, основні етапи її становлення.

Податкова політика. Податкова служба, склад податкової служби України.

Тема 12 Бюджет і бюджетна система

Сутність бюджету як економічної категорії. Призначення та роль бюджету держави. Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин. Функції бюджету. Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи. Міжбюджетні стосунки. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.

Економічна сутність доходів і видатків бюджету. Їх класифікація.

Бюджетний дефіцит. Економічна рівновага як основна передумова формування збалансованого бюджету. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.

Тема 13 Державний кредит і державний борг

Суть і значення державного кредиту. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти. Об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту. Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств та організацій. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу в державі, значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних і регіональних потреб.

Відмінності державного кредиту від банківського. Форми та види державного кредиту.

Позики, їх класифікація за правом емісії, формами виплати доходів, методами розміщення, термінами погашення та іншими ознаками.

Капітальний і поточний, внутрішній і зовнішній державний борг. Поняття державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом. Методи управління державним боргом. Кількісний аспект державного боргу та проблеми його сплата в Україні.

Тема 14 Державні цільові фонди соціального забезпечення

Необхідність створення та призначення державних фондів соціального забезпечення. Принципи організації державних цільових фондів. Пенсійний Фонд України. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Фонд соціального страхування України.

Реформування пенсійного забезпечення в Україні.

Тема 15 Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій

Необхідність і сутність фінансів підприємств. Фінанси підприємств – основа фінансової системи держави. Функції фінансів підприємств та принципи їх організації. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання.

Економічні методи й способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування доходів. Поділ коштів підприємства на власні та залучені. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг. Її розподіл. Види витрат. Собівартість продукції, робіт, послуг та її складові.

Економічний зміст прибутку, його склад. Особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності. Види прибутків. Розподіл і використання прибутку.

Фінанси неприбуткових організацій. Види неприбуткових організацій. Особливості та завдання неприбуткових організацій. Джерела формування та напрями використання коштів неприбуткових організацій. Благодійництво. Спонсорство. Меценатство.

Тема 16 Страхування і страховий ринок

Економічна необхідність і роль страхування. Суб'єкти страхових стосунків. Форми і методи страхового захисту. Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику. Доходи і витрати страховика.

Поняття страхового ринку і його організаційна структура. Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів. Класифікація страхування за об'єктами та ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми. Особисте страхування його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Накопичувальне пенсійне страхування: необхідність та можливості. Страхування кредитних і фінансових ризиків, його необхідність, значення та види. Умови страхування кредитних і фінансових ризиків. Страхування відповідальності.

Перестраховування, його необхідність для забезпечення сталості страхових операцій.

Доходи і витрати страховика.

Тема 17 Міжнародні фінанси

Сутність, призначення та роль міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів.

Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Форми та види зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як складова загальної зовнішньоекономічної політики держави. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація. Вплив міжнародного фінансового ринку на національні фінансові ринки та національну економічну систему держави.

Міжнародний кредит та його форми. Класифікація міжнародних кредитів.

Еволюція світової валютної системи. Характеристика сучасної світової валютної системи та роль МВФ в її функціонуванні. Європейська валютна система. Проблеми формування валютної системи країн СНД. Баланси міжнародних розрахунків та їх основні види. Розрахунковий баланс. Баланс міжнародної заборгованості. Платіжний баланс, його загальна характеристика та структура. Методи регулювання платіжного балансу. Україна та ЄС: особливості організації міжнародних фінансових зв'язків та перспективи їх розвитку.

Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

3 ЗАВДАННЯ Й МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ РГЗ

Загальні вимоги до написання розрахунково-графічної роботи

Відповідно до навчального плану студенти денної форми навчання виконують розрахунково-графічну роботу. Розрахунково-графічна робота як важлива форма навчального процесу має навчити студентів самостійно узагальнювати і викладати зміст літературних джерел, статистичні та інші матеріали, взяті з практики роботи фінансових органів, податкових інспекцій, підприємств. Студенти виконують розрахунково-графічну роботу, що складається з двох завдань:

- 1) розрахування типових задач із дисципліни;
- 2) аналіз структури джерел формування та розподілу фінансових ресурсів зведеного та державного бюджету за останні роки. Аналіз зміни структури,

співвідношення між доходами і витратами бюджету. Причини змін, що відбуваються.

Для виконання першого завдання контрольної роботи студент повинен обрати варіант за номером у списку групи (за журналом). Вихідні дані, необхідні для розв'язання задач наведені нижче:

- додаток А Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 1–3),
- додаток Б Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 4-5),
- додаток В Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 6-9),
- додаток Г Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 10-15).

Друге завдання розрахунково-графічної роботи студенти пишуть за одним з двох варіантів у наступному порядку. Перший варіант виконують студенти, у яких номер залікової книжки закінчується на непарні цифри (1, 3, 5, 7, 9), а другий варіант виконують студенти, у яких номер залікової книжки закінчується на парні цифри (2, 4, 6, 8, 0). Друге завдання повинно мати статистичний матеріал, розрахунки питомої ваги кожної статті й аналітичний опис у довільній формі на розсуд студента.

Перший варіант другого завдання. На підставі даних державного бюджету України проаналізувати доходи і витрати державного бюджету за останні 4 роки, їх структуру та джерела надходження. Проаналізувати зміни структури, співвідношення між доходами і витратами бюджету. Причини змін, що відбуваються.

Вимоги до змісту контрольної роботи

При виконанні цього завдання необхідно :

1. Визначити питому вагу кожного виду доходів і видатків, які попередньо згрупувати згідно функціональної класифікації.

2. Чи є данні бюджети збалансованими або дефіцитними?

3. Написати висновки до обчисленої структури доходів і видатків.

Висновки роблять приблизно за таким планом:

– із яких надходжень складається доходна частина державного бюджету і як змінюється питома вага цих складових;

– які напрямки використання бюджетних коштів (видатки) по функціональній класифікації за останні роки;

– чи є ці бюджети збалансованими, дефіцитними, або з профіцитними? У якій сумі? Яку це становить питому вагу до обсягу ВВП, добре це, чи погано?

Другий варіант другого завдання. Зіставити співвідношення між доходами й витратами державного бюджету та місцевих бюджетів, користуючись показниками зведеного бюджету України, Державного бюджету та місцевих бюджетів за останні два роки.

При виконанні цього завдання необхідно :

1. Визначити питому вагу засобів Держбюджету та місцевих бюджетів у зведеному бюджеті по кожному виду доходів і напрямкам видатків.

2. Написати висновки.

3. Як змінюється централізація коштів, тобто на скільки зменшується питома вага коштів державного бюджету у зведеному?

4. Чи є данні бюджети збалансованими або дефіцитними? У якій сумі? Яку це становить питому вагу до обсягу бюджету та ВВП .

Після отримання перевіреної контрольної роботи від викладача необхідно врахувати всі вказані ним зауваження і внести необхідні виправлення.

ОФОРМЛЕННЯ РГЗ

Роботу виконують на стандартних аркушах формату А4. Обов'язково необхідно вказувати назву кафедри, найменування дисципліни, номер варіанта, групи, прізвище, ім'я та по батькові своє і викладача, рік виконання роботи.

Під час оформлення РГР слід дотримуватися встановлених стандартом вимог: текст роботи слід писати з одного боку білого паперу формату А4, шрифт – 14, інтервал між рядками – 1,5. Кожна сторінка обмежується полями: зліва – 30 мм, справа – 10 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Нумерація сторінок проставляється, починаючи з плану роботи. Титульний аркуш вважається першою сторінкою і номер на ньому не ставиться. Роботи, які не відповідають установленим вимогам, повертаються на доопрацювання.

ЗАВДАННЯ ДО ЧАСТИНИ 1

Задача 1

Підприємство розраховує отримати через три роки N тис грн і хоче визначити, яку суму необхідно вкладати сьогодні, якщо відсоткова ставка становить 20 %.

Задача 2

Маса грошей в обігу протягом року становила O мрд грн, оборотність грошової одиниці – 8 обертів за рік. Визначити суму цін товарів для реалізації, обсяг номінального і реального ВВП, якщо середня ціна одиниці товару дорівнює P грн.

Задача 3

Знайти значення грошового мультиплікатора m , якщо розмір грошової бази дорівнює Q млрд грн, а величина грошового агрегату – R млрд грн.

Задача 4

Визначити середньозважений рівень цін, якщо відомо, що необхідний обсяг грошової маси для обслуговування грошового обігу становить S млрд грн, швидкість обігу грошей становить T оборотів, сума коштів, що містяться на чекових рахунках – U млрд грн, а швидкість обігу таких коштів вдвічі вище. Товарна маса в країні становить V млрд умовних одиниць.

Задача 5

Визначити грошові агрегати $M1$, $M2$ та $M3$, якщо відомо, що: готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями складають W млрд грн; переказні депозити в національній валюті – X млрд грн; переказні депозити в іноземній валюті – Y млрд грн; інші депозити – Z млрд грн; цінні папери, крім акцій, – AA млрд грн.

Задача 6

Визначте, як зміниться потреба в грошах, якщо швидкість їх обігу зменшиться на 20 %, а обсяг виробленої продукції збільшиться на Γ %. Для забезпечення нормального обігу товару в країні необхідно B млрд грн.

Задача 7

Визначте розмір грошових агрегатів $M0$ та $M1$, якщо відомі такі показники: грошова маса – D млн грн; кошти на строкових рахунках у банках – 80 млн грн; кошти на поточних рахунках у банках – 70 млн грн; довгострокові депозитні сертифікати та облігації – 30 млн грн.

Задача 8

Обчисліть максимально можливе збільшення грошової маси в обороті за умови, що в комерційному банку розміщено депозитів на суму J тис. грн., а норма обов'язкового резервування становить K %.

Задача 9

Вам відомі такі дані: агрегат $M0$ – L ум. од.; сума грошей у депозитах комерційного банку – M ум. од.; сума резервів комерційного банку – 835 ум. од. Визначте показник фактичного рівня мультиплікації.

Задача 10

Підприємець відкрив у банку депозит на суму 20 тис. грн, терміном на A місяців під просту відсоткову ставку B %. Яку суму він отримає після закінчення терміну депозиту?

Задача 11

Підприємцю повернули борг у розмірі 50 тис. грн, через A місяців. Яку суму він надав у борг, якщо кошти були надані під просту відсоткову ставку B %?

Задача 12

Банк надав позику у розмірі L грн, на 3 роки, під просту відсоткову ставку. Рівень ставки у перший рік становив 17 %, кожні наступні півроку ставка знижувалась на 1 %. Визначте суму повернення боргу.

Задача 13

Клієнт банку отримав позику в розмірі 10 тис. грн на 2 роки під складні відсотки. Визначте вартість позики (рівень відсоткової ставки), якщо за позику клієнт сплатив M грн відсоткових платежів.

Задача 14

Клієнт банку відкрив депозит на суму 30 тис. грн, під N % річних на 4 роки з нарахуванням відсотків P разів на рік. Визначте розмір депозиту через 4 роки.

Задача 15

Клієнт відкрив депозит з можливістю поповнення та капіталізацією відсотків на 3 роки і вніс 10 тис. грн. Через 1 рік він поповнив депозит на 5 тис. грн, ще через рік на 4 тис. грн. Визначте, яку суму клієнт накопичить за 3 роки, якщо ставка становить P %.

4 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРАХУВАННЯ ТИПОВИХ ЗАДАЧ

ЗАДАЧА 1

Підприємство розраховує отримати через 3 роки 563 тис. грн і хоче визначити, яку суму необхідно вкласти сьогодні, якщо відсоткова ставка становить 20 %.

Хід розв'язання

Для того щоб знайти кількість необхідного початкового внеску, скористаємося формулами для визначення обсягу депозиту:

- для простих відсотків: $S = P \cdot (1 + i \times n)$;
- для складних відсотків: $S = P \cdot (1 + i)^n$,

де P – обсяг початкового внеску

i – процентна ставка

n – проміжок часу (кількість років)

За цими формулами знайдемо обсяг початкового внеску:

За простими відсотками: $P = \frac{S}{(1+i \times n)} = \frac{563\,000}{(1+0,2 \times 3)} = 351\,875$, грн;

За складними відсотками: $P = \frac{S}{(1+i)^n} = \frac{563\,000}{(1+0,2)^3} = \frac{563\,000}{1,728} = 325\,810,19$, грн.

Висновок: якщо підприємство вкладає гроші на депозит за простими відсотками, треба внести 351 875 грн, якщо за складними – 325 810, 19 грн.

ЗАДАЧА 2

Маса грошей в обігу протягом року становила 783 млрд грн, оборотність грошової одиниці – 8 обертів за рік. Визначити суму цін товарів для реалізації, обсяг номінального і реального ВВП, якщо середня ціна одиниці товару дорівнює 71 грн.

Хід розв'язання

Для знаходження обсягу ВВП використаємо рівняння Фішера:

$$M \cdot V = P \cdot Q, \quad (3)$$

де M – грошова маса;

V – швидкість обігу грошей;

P – середній рівень цін;

Q – фізичний обсяг ВВП.

За формулою (3) обсяг ВВП знаходиться як:

$$Q = \frac{M \cdot V}{P} = \frac{783 \cdot 8}{71} = 88,22 \text{ млрд грн.}$$

Висновок: за вказаних обсягів грошової маси, швидкості обігу грошей та середнього рівня цін обсяг ВВП складатиме 88,22 млрд грн.

ЗАДАЧА 3

Знайти значення грошового мультиплікатора m , якщо розмір грошової бази дорівнює 286 млрд грн., а величина грошового агрегату – 374 млрд грн.

Хід розв'язання

Для розв'язання задачі використаємо формулу грошового мультиплікатора:

$$m = \frac{M_1}{M},$$

де M_1 – величина грошового агрегату;

M – грошова база.

За цією формулою грошовий мультиплікатор визначають так:

$$m = \frac{374}{286} = 1,3.$$

Висновок: при розмірі грошової бази 286 млрд грн та величині грошового агрегату 374 млрд грн значення грошового мультиплікатора дорівнює 1,3.

ЗАДАЧА 4

Визначити середньозважений рівень цін, якщо відомо, що необхідний обсяг грошової маси для обслуговування грошового обігу становить 782 млрд грн, швидкість обігу грошей становить 8 оборотів, сума коштів, що міститься на чекових рахунках – 113 млрд грн, а швидкість обігу таких коштів вдвічі вища. Товарна маса в країні становить 89 млрд умовних одиниць.

Хід розв'язання

Щоб знайти обсяг ВВП, використовується модифіковане рівнянням Фішера:

$$M \cdot V + M' \cdot V' = P \cdot Q,$$

де M – грошова маса;

V – швидкість обігу грошей;

M' – сума коштів на чекових рахунках;

V' – швидкість обігу грошей на чекових рахунках;

P – середній рівень цін;

Q – фізичний обсяг ВВП.

З формули знайдемо середньозважений рівень цін:

$$P = \frac{782 \times 8 + 113 \times 8 \times 2}{89} = \frac{6256 + 1808}{89} = \frac{8064}{89} = 90,6 \text{ грн.}$$

Висновок: при зазначених умовах за рівнянням Фішера середньозважений рівень цін в країні складатиме 90,6 грн.

ЗАДАЧА 5

Визначити грошові агрегати M_1 , M_2 та M_3 , якщо відомо, що: готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями складають 228 млрд грн; переказні депозити в національній валюті – 147 млрд грн; переказні депозити в іноземній валюті – 56 млрд грн; інші депозити – 434 млрд грн.; цінні папери, крім акцій – 3 млрд грн.

Хід розв'язання

Для знаходження грошових агрегатів скористаємося їх формулами:

M_0 = готівка поза банками;

M_1 = M_0 + кошти на поточних банківських рахунках та депозити до запитання;

M_2 = M_1 + кошти на всіх видах строкових рахунків, на рахунках капітальних вкладів та валютні заощадження;

M_3 = M_2 + цінні папери (крім акцій) та кошти за трастовими операціями.

Так, за цими формулами:

$$M_0 = 228 + 147 = 375 \text{ млрд грн;}$$

$$M_1 = 228 + 147 = 375 \text{ млрд грн;}$$

$$M_2 = 375 + 56 + 434 = 865 \text{ млрд грн;}$$

$$M_3 = 865 + 3 = 868 \text{ млрд грн.}$$

Висновок: При наведених вище показниках значення грошових агрегатів будуть наступні: агрегат M_1 складатиме 375 млрд грн, агрегат M_2 складатиме 865 млрд грн, агрегат M_3 складатиме 868 млрд грн.

ЗАДАЧА 6

Визначте, як зміниться потреба в грошах, якщо швидкість їх обігу зменшиться на 20 %, а обсяг виробленої продукції збільшиться на 6%. Для забезпечення нормального обігу товару в країні необхідно 130 млрд грн.

Хід розв'язання

Для рішення задачі скористаємося рівнянням Фішера:

$$M \cdot V = P \cdot Q,$$

де M – грошова маса;

V – швидкість обігу грошей;

P – середній рівень цін;

Q – фізичний обсяг ВВП.

Якщо прийняти початкову швидкість обігу грошей за 1, а початковий обсяг виробленої продукції – за 1 млрд од., початковий середній рівень цін знаходиться за рівнянням Фішера: $P = \frac{M_1 \cdot V_1}{Q_1} = \frac{130 \cdot 1}{1} = 130$, грн.

При врахуванні змін швидкість обігу грошей складатиме $1 - 0,2 = 0,8$, а обсяг виробленої продукції $1 + 0,06 = 1,06$. Тоді змінений обсяг грошової маси знаходиться як: $M_2 = \frac{P \cdot Q_2}{V_2} = \frac{130 \cdot 1,06}{0,8} = 172,25$ млрд грн.

Звідси можна визначити, наскільки збільшилась грошова маса:

$$\Delta M = 172,25 - 130 = 42,25 \text{ млрд грн.}$$

Висновок: При зазначених змінах швидкості обігу грошей та обсязі виробленої продукції потреба в грошах зросте на 42,25 млрд грн.

ЗАДАЧА 7

Визначте розмір грошових агрегатів M_0 та M_1 , якщо відомі такі показники: грошова маса – 530 млн грн; кошти на строкових рахунках у банках — 80 млн грн; кошти на поточних рахунках у банках – 70 млн грн; довгострокові депозитні сертифікати та облігації – 30 млн грн.

Хід розв'язання

Для знаходження грошових агрегатів скористаємося їх формулами:

M_0 = готівка поза банками;

M_1 = M_0 + кошти на поточних банківських рахунках та депозити до запитання;

M_2 = M_1 + кошти на всіх видах строкових рахунків, на рахунках капітальних вкладів та валютні заощадження;

M_3 = M_2 + цінні папери (крім акцій) та кошти за трастовими операціями;

Агрегати M_0 та M_1 знаходяться за цими формулами як:

$$M_1 = M_3 - M_2 = 80 - 530 - 30 - 80 = 420 \text{ млн грн.}$$

$$M_0 = 420 - 70 = 350 \text{ млн грн.}$$

Висновок: За наведених показників грошові агрегати дорівнюватимуть: агрегат M_0 дорівнюватиме 350 млн грн, а агрегат M_1 дорівнюватиме 420 млн грн.

ЗАДАЧА 8

Обчисліть максимально можливе збільшення грошової маси в обороті за умови, що в комерційному банку розміщено депозитів на суму 6,832 тис. грн., а норма обов'язкового резервування становить 12 %.

Хід рішення

Для рішення задачі скористаємося формулою грошово-кредитного мультиплікатора:

$$m = \frac{1}{MR} \times 100\%,$$

де MR – норма обов'язкових резервів.

За цією формулою грошовий мультиплікатор знаходиться як:

$$m = \frac{1}{12} \times 100\% = 8,33$$

Максимально можливе збільшення грошової маси в обороті (ефект кредитного мультиплікатора) визначається за формулою:

$$\Delta M = \Delta R \times m,$$

де ΔR – приріст резервів, що спричинює процес грошово-кредитної мультиплікації;

m – грошово-кредитний мультиплікатор.

За цією формулою максимально можливе збільшення грошової маси в обороті знаходиться як:

$$\Delta M = 6,832 \times 8,33 = 56,91 \text{ тис. грн.}$$

Висновок: Максимально можливе збільшення грошової маси в обороті – 56,91 тис. грн.

ЗАДАЧА 9

Вам відомі такі дані: агрегат M_0 – 2100 ум. од.; сума грошей у депозитах комерційного банку – 3000 ум. од.; сума резервів комерційного банку – 835 ум. од. Визначте показник фактичного рівня мультиплікації.

Хід розв'язання

Показник фактичного рівня мультиплікації знаходиться за формулою:

$$m_m = \frac{M_0 + D}{M_0 + R},$$

де D – сума грошей у депозитах;

R – сума резервів.

За цією формулою показник фактичного рівня мультиплікації знаходиться як:

$$m_m = \frac{2100 + 3000}{2100 + 835} = \frac{5100}{2935} = 1,74$$

Висновок: За наведених показників (сума агрегату M_0 , сума грошей на депозитах, сума резервів) показник фактичного рівня мультиплікації складатиме 1,74.

ЗАДАЧА 10

Підприємець відкрив у банку депозит на суму 20 тис. грн терміном на 8,5 місяців під просту відсоткову ставку 16 %. Яку суму він отримає по закінченні терміну депозиту?

Хід розв'язання

Використаємо формулу розрахунку депозиту з простими відсотками:

$$S = P \cdot (1 + i \cdot n),$$

де P – обсяг початкового внеску;

i – процентна ставка;

n – проміжок часу (кількість років).

Якщо 8,5 місяців = $\frac{8,5}{12}$ року, кінцева сума депозиту знаходиться за формулою як:

$$S = 20\,000 \cdot \left(1 + 0,16 \cdot \frac{8,5}{12}\right) = 20\,000 \cdot 1,113 = 22\,266,67 \text{ грн.}$$

Висновок: при вказаних сумі початкового внеску, терміну внеску та відсотковій ставці, по закінченні терміну депозиту підприємець отримає 22 266,67 грн.

ЗАДАЧА 11

Підприємцю повернули борг у розмірі 50 тис грн., через 8,5 місяців. Яку суму він надав у борг, якщо кошти були надані під просту відсоткову ставку 16 %?

Хід розв'язання

Для вирішення задачі використовується формула депозиту з простими відсотками:

$$S = P \cdot (1 + i \cdot n),$$

де P – обсяг початкового внеску

i – процентна ставка

n – проміжок часу (кількість років)

Якщо 8,5 місяців = $\frac{8,5}{12}$ року, обсяг початкового внеску за формулою знаходиться як:

$$P = \frac{S}{(1+i \cdot n)} = \frac{50\,000}{(1+0,16 \cdot 8,5/12)} = \frac{50\,000}{1,113} = 44\,910,18 \text{ грн.}$$

Висновок: При зазначених показниках (кінцева сума поверненого боргу, ставка відсотка та термін боргу), сума, яку підприємець надавала в борг, повинна дорівнювати 44 910,18 грн.

ЗАДАЧА 12

Банк надав позику у розмірі 21 000 грн, на 3 роки, під просту відсоткову ставку. Рівень ставки у перший рік становив 17 %, кожні наступні півроку ставка знижувалась на 1%. Визначте суму повернення боргу.

Хід розв'язання

Для вирішення задачі скористуємося формулою депозиту зі змінною ставкою:

$$FV = PV(1 + \sum_1^n n_t i_t),$$

де PV – початковий внесок;

i – процентна ставка;

n – проміжок часу (кількість років).

Тоді обсяг боргу знаходиться як:

$$\begin{aligned} FV &= PV \left(1 + \sum_1^3 n_t i_t \right) = \\ &= 21000(1 + 1 \cdot 0,17 + 0,5 \cdot 0,16 + 0,5 \cdot 0,15 + 0,5 \cdot 0,14 + 0,5 \cdot 0,13) = 30\,660 \text{ (грн.)} \end{aligned}$$

Висновок: При наведених показниках (розмір позики, рівень ставки) через три роки сума, необхідна для повернення боргу, складатиме 30 660 грн.

ЗАДАЧА 13

Клієнт банку отримав позику в розмірі 10 тис. грн на 2 роки під складні відсотки. Визначте вартість позики (рівень процентної ставки), якщо за позику клієнт сплатив 3000 грн процентних платежів.

Хід розв'язання

Використаємо формулу складних відсотків:

$$S = P \cdot (1 + i)^n,$$

де P – обсяг початкового внеску;

i – процентна ставка;

n – проміжок часу (кількість років).

Якщо з вищезазначеної формули вивести процентну ставку, отримаємо рівняння:

$$1 + \sqrt[n]{\frac{S}{P}} - 1$$

Тоді процентна ставка знаходиться як:

$$i = \sqrt[2]{\frac{13\,000}{10\,000}} - 1 = 1,14 - 1 = 0,14$$

При переведенні у відсотки отримаємо $i = 14\%$.

Висновок: При вказаних показниках (обсяг початкового внеску, проміжок часу для отримання вказаних процентних платежів) відсоткова ставка складає 14 %.

ЗАДАЧА 14

Клієнт банку відкрив депозит на суму 30 тис. грн., під 12% річних на 4 роки з нарахуванням відсотків 6 разів на рік. Визначте розмір депозиту через 4 роки.

Хід розв'язання

Для вирішення задачі скористаємося формулою для визначення розміру депозиту з нарахуванням відсотків декілька раз на рік:

$$FV = PV \left(1 + \frac{i}{m}\right)^{m \cdot n},$$

де PV – початковий внесок;

i – відсоткова ставка;

m – кількість нарахувань відсотків за рік;

n – проміжок часу (років).

Тоді розмір депозиту знаходиться як:

$$FV = 30\,000 \left(1 + \frac{0,12}{6}\right)^{6 \cdot 4} = 30\,000 \cdot 1,02^{24} = 48\,253,12 \text{ грн.}$$

Висновок: за зазначених обсягів початкового внески і відсоткової ставці, через 4 роки розмір депозиту складатиме 48 253,12 грн.

Задача 15.

Клієнт відкрив депозит з можливістю поповнення та капіталізацією відсотків на 3 роки і вніс 10 тис. грн. Через 1 рік він поповнив депозит на 5 тис. грн., ще через рік на 4 тис. грн. Визначте, яку суму клієнт накопичить за 3 роки, якщо ставка становить 15 %.

Хід розв'язання

Для рішення задачі скористаємося формулою складних відсотків:

$$S = P \cdot (1 + i)^n,$$

де P – обсяг початкового внеску;

i – процентна ставка;

n – проміжок часу (кількість років).

Вирахуємо кожен рік окремо:

1) $S_1 = 10\,000 \cdot (1 + 0,15)^1 = 11\,500$ грн.

2) $S_2 = 16\,500 \cdot (1 + 0,15)^1 = 18\,975$ грн.

3) $S_3 = 22\,975 \cdot (1 + 0,15)^1 = 26\,421,25$ грн.

Висновок: При зазначених розмірах відсоткової ставки та додаткових поповнень, через 3 роки обсяг депозиту складатиме 26 421,25 грн.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Бюджетний Кодекс України [Електронний ресурс] : Закон від 08.07.2010 №2456-VI (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572) – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Закон України „Про Державний бюджет України” на відповідний рік. Закони України//Відомості Верховної ради України або Офіційний вісник України.
3. Податковий кодекс України. Із змінами, внесеними Законами України від 23.10.2010 № 2755-VI. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. № 679-XIV, - Редакція від 14.04.2021 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
5. Закон України «Про банки і банківську діяльність» №2121-III від 07.12.2000 р. (із змінами та доповненнями)//Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. – 2001 - №1. – С.3–47.
6. Баранова В. Г. Фінанси: навч. посіб. / В. Г. Баранова, І. С. Волохова, В. П. Хомутенко. / Київ : Ліра-К, 2017. – 727 с.
7. Бутенко В. В. Бюджетна система : навч.-метод.посіб. / В. В. Бутенко. – Одеса : ОНУ, 2018. – 342 с.
8. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. / В. Я. Голюк. – Київ, 2017. – 340 с.
9. Коренюк П. І. Гроші і кредит : навчальний посібник / П. І. Коренюк, Л. В. Коренюк, О. Т. Левандівський. — Кам’янське : ДДТУ, 2019. — 402 с.
10. Фінанси: підручник / І. О. Лютий, С. Я. Боринець, З. С. Варналій, Р. А. Кулієв, Р. В. Пікус; ред.: І. О. Лютий; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Ліра-К, 2017. –727 с.
11. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія та практика: Д. І. Коваленко навч. посібник /вид. 4-е, випр. і доп. – Київ :Каравела, 2012. – 360 с.
12. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика [текст]: навч.посіб. / Д. І Коваленко, В. В. Венгер – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 578 с.
13. Шишкін О. В. Гроші і кредит : навч. посібник / О. В. Шишкін, М. В. Дубина. – Чернігів : Видавець Брагинець О. В., 2016. – 692 с.
14. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>

Додаткову інформацію під час підготовки РГЗ студент може знайти на офіційних сайтах державних органів центральної влади, галузевих міністерств або інших інформаційних порталах.

Електронні інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство фінансів України <http://minfin.gov.ua>
4. Нацкомфінпослуг <http://www.dfp.gov.ua/844.html>
5. Офіційний сайт Національного банку України www.nbu.gov.ua
6. Державна казначейська служба України <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>
7. Державна митна служба України www.customs.gov.ua
8. Державна фіскальна служба України <http://sts.gov.ua/>
9. Рахункова палата www.ac-rada.gov.ua
10. Державна фінансова інспекція України www.dkrs.gov.ua
11. Сайт для бюджетних установ України http://kazna.ucoz.ua/news/ministerstvo_finansiv_ukrajini_nakaz_23_08_2012/2012-09-27-194
12. Група фіскального аналізу при Бюджетному комітеті Верховної Ради <http://www.fao.kiev.ua>.
13. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua>
14. Національна парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua>

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 1–3)

Номер варіанта	Задача 1	Задача 2		Задача 3	
	N	O	P	Q	R
1	505	774	70	283	370
2	510	775	70	284	371
3	515	776	70	284	371
4	520	776	70	284	371
5	526	777	70	284	372
6	531	778	70	285	372
7	536	779	70	285	373
8	541	779	71	285	373
9	547	780	71	286	373
10	552	781	71	286	374
11	558	782	71	286	374
12	563	783	71	286	374
13	569	783	71	287	375
14	575	784	71	287	375
15	580	785	71	287	376
16	586	786	71	288	376
17	592	786	71	288	376
18	598	787	71	288	377
19	604	788	71	288	377
20	610	789	71	289	377
21	616	790	71	289	378
22	622	790	72	289	378
23	629	791	72	290	379
24	635	792	72	290	379
25	641	793	72	290	379

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 4–5)

Номер варіанту	Задача 4				Задача 5				
	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA
1	774	8	112	88	225	145	55	429	3
2	775	8	112	89	226	145	55	430	3
3	775	8	112	89	226	145	55	430	3
4	776	8	112	89	226	146	55	431	3
5	777	8	113	89	226	146	55	431	3
6	778	8	113	89	227	146	55	432	3
7	778	8	113	89	227	146	55	432	3
8	779	8	113	89	227	146	55	432	3
9	780	8	113	89	227	146	56	433	3
10	781	8	113	89	227	146	56	433	3
11	782	8	113	89	228	147	56	434	3
12	782	8	113	89	228	147	56	434	3
13	783	8	113	90	228	147	56	435	3
14	784	8	114	90	228	147	56	435	3
15	785	8	114	90	229	147	56	435	3
16	785	8	114	90	229	147	56	436	3
17	786	8	114	90	229	147	56	436	3
18	787	8	114	90	229	148	56	437	3
19	788	8	114	90	230	148	56	437	3
20	789	8	114	90	230	148	56	438	3
21	789	8	114	90	230	148	56	438	3
22	790	8	114	90	230	148	56	439	3
23	791	8	115	90	230	148	56	439	3
24	792	8	115	91	231	148	56	439	3
25	793	8	115	91	231	149	56	440	3

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 – Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 6–9)

Номер вар.	В	Г	Д	Ж	К	Л	М
1	100	9,5	600	6,215	7	1000	2000
2	200	9,0	500	6,340	6	1100	2200
3	300	8,5	520	6,475	12	1200	2400
4	400	8,0	540	6,428	10	1300	2600
5	500	7,9	560	6,534	5	1400	2800
6	600	7,5	580	6,549	6	1500	3000
7	700	7,2	620	6,589	7	1600	2000
8	800	7,0	640	6,643	8	1700	2200
9	900	6,8	660	6,651	9	1800	2400
10	110	6,5	680	6,673	10	1900	2600
11	120	6,2	510	6,816	11	2000	2800
12	130	6,0	530	6,832	12	2100	3000
13	140	4,9	550	6,866	13	2200	2000
14	150	5,9	570	7,040	14	2300	2200
15	160	5,5	590	7,089	10	2400	2400
16	170	5,2	610	7,254	8	2500	2600
17	180	5,0	630	7,387	6	2600	2800
18	190	4,5	650	7,479	5	2700	3000
19	200	4,0	670	7,495	12	2800	2000
20	210	3,5	690	8,123	7	2900	2200
21	220	3,1	710	8,258	8	3000	2400
22	230	2,9	730	8,567	9	3100	2600
23	240	3,0	750	8,529	10	1500	2800
24	250	2,8	770	8,698	11	2000	3000
25	260	2,5	490	8,982	12	2600	2000

ДОДАТОК Г

Таблиця Г.1 – Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 10–15)

Номер вар.	А	Б	Л	М	Н	П	Р
1	6	16	10000	2000	9	4	13
2	6,5	15	11000	2200	10	2	14
3	7	14	12000	2400	11	6	15
4	7,5	13	13000	2600	12	4	13
5	8	12	14000	2800	13	2	14
6	8,5	11	15000	3000	14	6	15
7	6	10	16000	2000	15	4	13
8	6,5	12	17000	2200	8	2	14
9	7	13	18000	2400	9	6	15
10	7,5	14	19000	2600	10	4	13
11	8	15	20000	2800	11	2	14
12	8,5	16	21000	3000	12	6	15
13	6	11	22000	2000	13	4	13
14	6,5	16	23000	2200	14	2	14
15	7	15	24000	2400	15	6	15
16	7,5	14	25000	2600	8	4	13
17	8	13	26000	2800	9	2	14
18	8,5	12	27000	3000	10	6	15
19	6	11	28000	2000	11	4	13
20	6,5	10	29000	2200	12	2	14
21	7	12	30000	2400	13	6	15
22	7,5	13	31000	2600	14	4	13
23	8	14	15000	2800	15	2	14
24	8,5	15	20000	3000	8	6	15
25	7	16	26000	2000	10	4	13

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
для виконання розрахунково-графічного завдання
з навчальної дисципліни

«ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

*(для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 073 – Менеджмент).*

Укладачі **ЛЕЛЮК** Наталія Євгенівна
РОДЧЕНКО Світлана Сергіївна

Відповідальний за випуск *Т. В. Момот*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Н. Є. Лелюк*

План 2021, поз.328М

Підп. до друку 13.04.2021. Формат 60 × 84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 2,3.
Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.